

Kend dit værktøj – et samarbejde mellem faglærere og læsevejleder

PIA GRØN JENSEN, LÆRER OG LÆSEVEJLEDER,
EUC SYD SAMT LENE ILLUM, LEKTOR, UC SYD

Skrivning er en central læringsstrategi, når et fagligt stof skal læres, forstås og huskes. I denne artikel præsenteres et bud på, hvordan skrivning kan integreres i fagene på EUD i et samarbejde mellem læsevejleder og faglærer. Artiklen bygger på projekt Læseløft Syd, og der indledes derfor med en kort introduktion til projektet samt en kort redegørelse for det teoretiske afsæt. Dernæst beskrives et aktionslæringsforløb fra EUC Syd som et bidrag til, hvordan den sproglige dimension – med fokus på skrivning – kan gennemføres på EUD i et samarbejde mellem læsevejleder og faglærer. Her blev der udarbejdet multimodale tekster i Padlet med udgangspunkt i emnet *Kend dit værktøj*.

Læseløft Syd

Nærværende artikel er blevet til på baggrund af et udviklingsprojekt i Region Syddanmark, *Læseløft Syd*¹, som havde til formål at kvalificere arbejdet med faglig læsning i alle fag i et samarbejde mellem læsevejledere og faglærere på tre erhvervsskoler i regionen. Samarbejdet er foregået som små aktionslæringsforløb, hvor lærere og læsevejledere har samarbejdet om at udvikle den daglige praksis i fagene. På baggrund af udvalgte problemstillinger har lærerne med støtte fra læsevejlederen iværksat små konkrete eksperimenter i undervisningen, som efterfølgende er blevet analyseret og fortolket i en fælles didaktisk samtale. Aktionslæringsforløbene er opdelt i fem faser (Plauborg, Andersen & Bayer, 2007):

1. Formulering af problemstilling
2. Iværksættelse af aktion
3. Observation af aktion
4. Den didaktiske samtale
5. Bearbejdning af erfaringer.

Disse fem faser foldes ud senere i artiklen i relation til et afprøvet skriveforløb i Industriel produktion og mekanik på Grundforløb 1 (GF1). Her introduceres eleverne til forskellige fag, inden de selv skal vælge.

Alle lærere er sproglærere, og faglæreren er derfor en nøgleperson i udviklingen af elevernes faglige sprog og faglige læsefærdigheder.

Literacy på EUD

I projekt Læseløft Syd indgik også workshopforløb for deltagerne, hvor de blev opdateret på den nyeste viden omkring literacy i tråd med Gibbons' definition på begrebet, hvor literacybegrebet dækker over hele den samlede sproglige kompetence (læse, lytte, tale, skrive) som ligeværdige komponenter. (Gibbons, 2016).

Projektet tager sit udgangspunkt i en sprogbaseret tilgang til faget, og sprogbaseret undervisning skal her forstås som at lære sprog, at lære gennem

sprog og at lære om sprog – i alle fag (Mulvad, 2009). Præmissen er, at alle lærere er sproglærere, og faglæreren er derfor en nøgleperson i udviklingen af elevernes faglige sprog og faglige læsefærdigheder. Fagene er kendetegnet ved både at have generelle sproglige træk, der går igen i alle fag, og specifikke træk, som er særlige for et givent fag. Faglæreren skal nødvendigvis kende sit fags særlige sprog og tekster for at kunne støtte eleverne i deres faglige læsning og skrivning med fokus på tekstens formål, struktur og sproglige træk.

De særlige generelle træk, som var i fokus i forløbet, var fx begreber som sproglige mål, meta-bevidsthed, læseforståelse, læse/skriveformål og læse/skrivestrategier (før-under-efter) og multimodalitet. I forhold til de mere fagspecifikke træk ved fagene var der fokus på fagenes teksttyper og særlige fagsprog og ordforråd. På baggrund af dette valgte læsevejledere og lærere sammen et fokus for lige netop deres forløb med udgangspunkt i den enkelte klasse og de enkelte elever.

Stilladsering

Derudover spiller begrebet stilladsering en vigtig rolle i arbejdet med den sproglige dimension. I nedenstående forløb udstyrer læsevejlederen eleven (og læreren) med nogle støttende strukturer, *stilladser*, som er nødvendige for elevens faglige udvikling og tilegnelse af fagsprog omkring et emne. Et stillads defineres som noget midlertidigt, som eleven har brug for i en periode, indtil han kan løse opgaven på egen hånd. Stilladsering er altså en *støtteforanstaltning*, som ligger inden for elevens nærmeste udviklingszone, og som læreren benytter for at hjælpe eleven med at finde ud af, hvordan noget skal gøres. Stilladsering er dermed fremadrettet og har til formål at øge elevernes selvstændighed. I nedenstående forløb stilladseres eleverne ved hjælp af faste tekstmønstre og fagsprog, som samtidig tydeliggør, hvilke forventninger der er til eleverne. Formålet er, at eleverne på længere sigt selv bliver i stand til at benytte de samme greb fleksibelt ud fra egne formål i forskellige fag, så de kan udvikle sig til målrettede og strategiske læsere og skrivere.

Skriftlighed og IT

I forløbet faldt valget på skrivning af multimodale, digitale tekster som en vigtig læringsstrategi til at arbejde med fagets sprog og tekster. Skrivning er, på linje med læsning, lytning og mundtlighed, en nøglekompetence i alle fag og spiller en central rolle i både det personlige, sociale og faglige rum. Skriftlighed er en central del af deltagelse i og brug af fagenes tekstkultur, og skrivning bliver på den måde en vej til at arbejde med fagets særlige teksttyper og skrivegenrer med forskellige formål, strukturer og sproglige kendetegn (Hansen, 2018). Samtidig er skriftlighed også en væsentlig måde for læreren at vurdere elevernes læring på (Smidt, 2013). Også Dysthe peger på skrivning som en central læringsstrategi: "Skrivning fører til dybde-læring i stedet for overfladisk læring og hjælper oss til å gjøre fagstoffet til vårt eget" (Hoel, Dysthe & Hertzberg, 2010, s. 10).

Samtidig er skolen i dag karakteriseret ved en "digital åbning", hvilket betyder, at eleverne har mulighed for at designe og udforme komplekse medieprodukter, idet de har adgang til en række digitale skriveteknologier, som kan støtte dem i deres skrivning (Hansen, 2018, s. 11). I det beskrevne undervisningsforløb skriver eleverne i Padlet, det vil sige, de skriver digitale multimodale tekster. Multimodalitet defineres her som tekster, der kombinerer enheder, der skaber mening på forskellig måde (Løvland, 2010). Valg af forskellige modaliteter har betydning for kommunikationen, og vælger man hensigtsmæssige modaliteter i skriveprocessen, styrkes ens budskab og skaber effektiv kommunikation.

I forløbet faldt valget på skrivning af multimodale, digitale tekster som en vigtig læringsstrategi til at arbejde med fagets sprog og tekster.

I planlægningen af skriveopgaven må eleven planlægge, hvem der er modtager, hvad indholdet skal være, og hvordan dette så formidles mest hensigtsmæssigt formmæssigt (Smidt, 2013), herunder også brug af forskellige modaliteter.

I det følgende beskrives et aktionslæringsforløb omkring skrivning i et samarbejde mellem faglæreren og læsevejlederen på Industriel produktion og mekanik og læsevejlederen på Grundforløb 1.

Kend dit værktøj

Når eleverne starter på GF1, møder de for første gang værkstedet, og deres forudsætninger for at bruge og forstå det fagsprog, der anvendes her, er meget forskellige. Det sprog, som mange faglærere har tendens til at tage for givet, og som de bruger i indforståethed, er for de fleste elever en verden af nye ord og begreber, som kræver initiering.

Der er ikke som udgangspunkt tradition på EUC SYD for, at faglæreren trækker læsevejlederen med ind i de faglige sammenhænge, hvor eleverne læser og skriver, men EUC Syds deltagelse i Den Sproglige Dimension² og Projekt Læseløft har været anledning til, at de to faggrupper har fået øjnene op for hinanden og indledt samarbejder. I den optik er GF1 en oplagt mulighed for læsevejleder og faglærer til sammen at skabe grobund for sproglig opmærksomhed i den faglige undervisning. Forløbet, som beskrives, og som på faglærerens foranledning blev døbt Kend dit værktøj, er et samarbejde, som blev etableret inden for rammerne af projekt Læseløft. Forløbet havde som ambition at bidrage til:

- ▶ at eleverne blev initieret til anvendelse af fagsprog
- ▶ at faglæreren fik øjnene op for betydningen af den sproglige dimension i den faglige undervisning og for værktøjer til at arbejde med sproget sammen med eleverne
- ▶ at læsevejlederen blev trukket ind i fagene på klasseniveau, så den faglige læsning og skrivning blev styrket hos alle elever.

Formulering af problemstilling – “Der skal jo faktisk ikke så meget til for at komme i gang!”

Samarbejdsformen blev meget vigtig for udbyttet af samarbejdet. I projekt Læseløft Syd blev aktionslæringsforløbet ramme for samarbejdet, og her samarbejdede lærer og læsevejleder om at udvikle den daglige praksis i klasseværelset som beskrevet ovenfor. Aktionslæring som ramme gav lærer og læsevejleder et indhold, en klar struktur og spilleregler for samarbejdet og bidrog til, at fokus blev holdt på de didaktiske intentioner om at udvikle den daglige praksis. Der blev udarbejdet et aftaleskema, og med det som udgangspunkt, blev det så at sige nemt at komme i gang, eller som læreren udtrykte det: ”Der skal jo faktisk ikke så meget til for at komme i gang!”

Aftaleskemaet kom til at se således ud:

Deltagere	Afdeling/Team	GF1 Industri, produktion og mekanik
	Lærere	
	Læsevejleder	
Problemstilling	Hvad er problemet?	Elever på GF1 har meget forskellige forudsætninger for at bruge og forstå det fagsprog, der anvendes i undervisningen
	Hvad er målet?	Eleverne tilegner sig ord og begreber inden for fagområdet industriel produktion og mekanik
Aktion	Konkrete eksperimenter	Eleven opretter en Padlet over emnet Kend dit værktøj. Værktøjet beskrives med lyd, billeder, film, tekst. Det beskrives med udgangspunkt i nogle enkle spørgsmål, såsom: Hvordan ser værktøjet ud? Hvad bruges det til? I hvilke situationer bruges det? Er der sikkerhedsudstyr forbundet med værktøjet?
	Tidsforløb	Tirsdag 8/11 8.10-9.50
Observation	Tidspunkt	Tirsdag 8/11 8.10-9.50
Didaktisk samtale	Tidspunkt	

Der blev hentet inspiration til undervisningsforløbet i Fastholdeskaravanens materialer³, som blev digitaliseret til formålet. Padlet blev valgt som læringsressource af flere forskellige årsager. Padlet er en digital opslagstavle, hvorpå der kan sættes og afspilles multimodale post-its i form af video, lyd, billeder, tekst og hjemmesidelinks. Den er velegnet til idégenerering og idéorganisering og giver eleverne mange modaliteter at trække på i deres arbejde. Padlets fordel er, at kompositionsprincippet ikke er liniært, og at der ikke er en på forhånd fastlagt læsesti. Padlet er let tilgængelig, og det er nemt at koble de forskellige modaliteter på. Eleverne har således i høj grad mulighed for at designe deres eget skriftlige udtryk og organisere de forskellige modaliteter i rum i stedet for i tid (Kress, 2010). Padlets fordel er også, at det er en nem måde at inddrage værktøjet på i form af video, lyd og billeder, som ord efterfølgende kan knyttes op på i det teoretiske rum.

Desuden var digitale værktøjer en af faglærerens spidskompetencer, og han kom til at arbejde med en udtryksform, som han var bekendt med og tryk ved. Samtidig har arbejdet med multimodale digitale tekster haft den fordel for elevgruppen på EUD, at de netop har kunnet kommunikere på forskellig måde. Har man haft det lidt svært med skriftsproget, har man kunnet vælge modaliteter, som ikke har krævet så megen skrivning og stavning, fx video eller billeder. På den måde kunne alle være med, og alle fik produceret en tekst.

Iværksættelse af aktion – Læsevejlederen som medpraktiker

Næste etape i det forberedende arbejde var udfordringen omkring den sproglige stilladsering. Her tøvede faglæreren, og læsevejlederen gav derfor helt konkrete bud på, hvordan sproglig stilladsering kunne iscenesættes. Faglæreren var meget åben over for nye idéer til, hvordan der kunne arbejdes med sproget i den faglige undervisning, men opgaven var ham også uvant, og han var usikker på, hvordan den kunne gribes an. Læsevejlederen opgave blev i høj grad at afmystificere arbejdet med den sproglige dimension og at indtage rollen som medpraktiker. Igen blev afsættet Fastholdeskaravanens materialer. Opgaveoplægget indledtes således:

Kend dit værktøj

Værktøjet beskrives med udgangspunkt i nogle enkle spørgsmål som:

- 1. Hvordan ser værktøjet ud?**
  - Sådan ser den/det ud:
  - Sådan kan jeg beskrive den/det:
- 2. Hvad bruges værktøjet til?**
  - Sådan bruges den/det:
  - Sådan ser det ud, når jeg bruger den/det:
- 3. Værktøjet og sikkerhed**
  - Sådan er sikkerheden for den/det:

Værktøjet beskrives med lyd, billeder, film og tekst i en Padlet, som er en interaktiv fælles opslagstavle.

Figur 1: Opgaveoplæg

Læsevejlederen opgave blev i høj grad at afmystificere arbejdet med den sproglige dimension og at indtage rollen som medpraktiker.

Efterfølgende blev eleverne qua læreroplægget gjort opmærksomme på fagspecifikke navneord, udsagnsord og tillægsord, som kunne bruges til at beskrive hhv. værkstedets værktøjer og værkstedets handlinger. Afslutningsvis fik eleverne modeltekster, hvor tekstens formål, struktur og sproglige træk blev diskuteret, og gennem arbejdet med og samtalerne om modelteksterne blev eleverne opmærksomme på teksttypens særlige kendetegn i forhold til formål, struktur og sprog.

Nedenfor ses et eksempel på stilladseringen af de relevante verber, som eleverne kunne benytte, når de skulle beskrive, hvad værktøjet bruges til:

Hvad bruges værktøjet til?

Når vi skal fortælle, hvad værktøjet bruges til i værkstedet, skal vi bruge udsagnsord. Værkstedets udsagnsord udtrykker noget, vi gør med værktøjet.

Brug løs af disse ord:

File	Polere	Bøje
Save	Slibe	Gøre skarp
Bore	Svejse	Gøre rund
Ridse	Klippe	Pudse
Fylde	Opmærke	Fræse
Afkorte	Fjerne	Tilpasse
Hamre	Dreje	Justere
Samle	Banke	Skære
Trykke		

Eksempel:

Metalfilen

- Sådan bruges den:
Metalfilen bruges til at **file** metal **væk med**, fx til at **gøre** en skarp kant **mere rund** eller til at **fjerne grater**.
- Sådan ser det ud, når jeg bruger den:
Indsæt billeder eller film fra din egen værkstedsundervisning, hvor du bruger værktøjet.

Figur 2: Eksempel på stilladsering af relevante verber⁴

Observation og aktion

Faglæreren forestod undervisningen, og læsevejlederen observerede med henblik på den fælles didaktiske samtale, som skulle afrunde forløbet. Faglæreren gav først eleverne en introduktion til, hvordan man arbejder i en Padlet. Derefter gennemgik han det udarbejdede undervisningsoplæg, og eleverne gik herefter i gang med at beskrive værkstedets værktøjer. Snart blev eleven gennem læreroplægget opfordret til at beskrive værktøjet med ord, snart med billeder, snart med videoopta-

gelser, snart med lydoptagelser, og der opstod en ivrig trafik mellem værkstedet og teorilokalet.

Der opstod en ivrig trafik mellem værkstedet og teorilokalet.

Opgaven var som sådan åben, idet eleverne selv valgte, hvilke modaliteter de ville bringe i spil i deres beskrivelser, men stilladseringen var allestedsnærværende og bar såvel de dygtige som de læse- og skriveudfordrede elever.

Eleverne gik til opgaven uden tøven. De kendte Padlet som digitalt værktøj og brugte læreroplægget som inspiration i deres opgaveløsninger. Der blev lavet mange flotte produkter, som eleverne senere på året brugte i eksamenssammenhæng i dansk på niveau E og C, hvor de ifølge bekendtgørelsen skal kunne indgå i dialog om deres skriftlighed. Arbejdet med sproget i faglige sammenhænge bidrog således til realiseringen af dansk bekendtgørelsen, og eleverne kunne med udgangspunkt i deres Padlets redegøre for og diskutere udviklingen af deres læse- og skrivefærdigheder i løbet af grundforløbet.

Eleverne kunne med udgangspunkt i deres Padlets redegøre for og diskutere udviklingen af deres læse- og skrivefærdigheder i løbet af grundforløbet.

Elevernes skriftlige produktioner er generelt kendetegnet ved, at de har produceret længere tekster, end de normalt gør – det gælder både de elever, der har let ved at skrive, og de elever, der er i skriftsprogsvanskeligheder. Beskrivelserne er mere præcise, fordi de bruger fagets ordforråd, og flere elever bruger ledsætninger til at nuancere og præcisere deres tekster. Besvarelserne er generelt velstrukturerede, og alle eleverne bruger billeder og/eller video til at uddybe verbalteksten. Nogle af billederne og videoer er fundet på nettet, andre har de selv taget i værkstedet, mens de bruger værktøjet.

Det blev funktionelt og meningsfyldt for dem at arbejde med grammatik.

Eleverne gav som afslutning på forløbet udtryk for, at de gennem dialog og brainstorm i klassen havde fået måder at beskrive værktøjer på, og at læreroplægget støttede dem i at skrive mere, end de plejede. De havde fået fokus på bestemte ting ved sproget, og de havde fået en effektiv måde at beskrive noget på. Eleverne oplevede, at arbejdet med grammatikken pludselig fik en konkret anvendelse, og det blev funktionelt og meningsfyldt for dem at arbejde med grammatik. Endelig var eleverne mere tilfredse og stolte over deres beskrivelser, da det digitale værktøj gav et mere ”professionelt” resultat.

Den didaktiske samtale

Da undervisningen var afviklet, var det tid til refleksion. Aktionslæringsforløbets didaktiske samtale blev stærkt struktureret og tidsbegrænset ud fra følgende struktur:

1. Faglæreren fortæller, hvad han har oplevet/observeret (10 min.)
2. Læsevejlederen fortæller, hvad hun har oplevet/observeret (10 min.)
3. Faglærer og læsevejleder evaluerer på, om eksperimenterne førte til målet og hvorfor/hvorfor ikke (20 min.)
4. Faglærer og læsevejleder evaluerer forløbet (10 min.)
5. Faglærer og læsevejleder overvejer et nyt aktionslæringsforløb (10 min.).

Faglærer og læsevejleder nedfældede i den didaktiske samtale følgende fokuspunkter:

- ▶ At der ofte er stor indforståethed i det sprog, faglæreren bruger i den faglige undervisning
- ▶ At fagsproget skal være genstand for undervisning. I forhold til det aktuelle undervisningsforløb blev det konstateret, at eleverne ikke udnyttede alle Padlets funktionaliteter, og at der med fordel fremover i læreroplægget kan være mere fokus på potentialerne ved at inddrage video og lyd

- ▶ At det er forholdsvis enkelt at arbejde med den sproglige dimension i den faglige undervisning
- ▶ At der ligger et stort potentiale i at styrke samarbejdet mellem faglærer og læsevejleder.

Med udgangspunkt i den didaktiske samtale og den fælles opgave med at klæde elever på i forhold til sproget og teksterne i faget blev et nyt emne indkredset for et nyt aktionslæringsforløb, hvor eleverne skulle bevæge sig fra det beskrivende plan til det instruerende og udarbejde instruktioner i brug af værktøjet maskiner med inddragelse af digitale læremidler. Denne gang arbejdede eleverne med det digitale værktøj ReadWriteThink, som er et værktøj til på en præcis og nøjagtig måde at organisere en fremgangsmåde til at opnå et specifikt formål på.

Bearbejdning af erfaringer

Da samarbejdet mellem faglærer og læsevejleder om den sproglige dimension i den faglige undervisning først var etableret, affødte den ene aktion den næste, og eleverne profitterede af samarbejdet. På et planlægningsmøde senere på året, hvor teamet omkring GF1 skulle drøfte årsplanen, blev det besluttet, at den sproglige dimension i den faglige undervisning skulle skrives ind i årsplanen og dermed forankres i alle fag for således at sikre et fokus på faglig læsning og sprogbasert undervisning i alle fag.

Læsevejlederens vej ind i fagundervisningen

I forbindelse med projekt Læseløft Syd blev der foretaget følgeforskning af UC Syd og Nationalt Videncenter for Læsning med det formål at afdække samarbejdet mellem læsevejledere og faglærere på EUD⁵. Læsevejlederne har generelt af forskellige årsager haft svært ved at finde deres platform på erhvervsskolerne, og etablering af et samarbejde med faglærerne omkring faglig læsning og skrivning har været en udfordring. Ifølge Bodil Nielsen (2013) er det dog vigtigt at få implementeret læsevejledere i skolen, og ”Vejlederne i skolen har en væsentlig rolle i skolens udviklingsproces, da de kan bidrage til, at den enkelte lærer udvikler og styrker sin professionalisme” (Nielsen, 2013, s. 13). Fra rapporten *Viden der forandrer*

Værkstedets Sprog
Umbraco

Umbraco Nøgle

Hvordan ser den ud

Umbraco nøglen har ofte mange former men jeg har valgt at beskrive den man ser mest, som er aflang med et knæk på 90 grader i den ene ende. (også kaldet L typen)

Umbraco Nøgler er for det meste grå eller sorte

Hvad er den lavet af?

Umbraco Nøglen bliver lavet af Ståll fordi det er et billigt materiale. Så de er billige at producere

Hvilke flader er der på den

Umbracoen er lavet af et sekskantet stykke stål. Så i hver ende er den naturligvis Sekskantet. Umbraco nøgler kommer i forskellige millimeter så man kan løsne alle umbraco skruer og bolte i alle størrelser

Hvad bruges den til?

Umbracoen bruges til at løsne og spænde bolte og skruer som er lavet til umbraco nøgler. De er i forskellige størrelser som Umbraco nøglerne.

Hvordan bruger man dem?

Man bruger en umbraco nøgle som man bruger alt andet der bruges til at skrue og spænde med. Man placerer En af nøglens ender i boltens eller skrueens tilpassede hul og drejer den vej man ønsker

Beskriv dit værktøj
Skydelære

Pris på en skydelære

Sådan en skydelære koster ca 129,95 kr. Men det er meget forskelligt nøgle har en diktal indbygget i sig hvor den så koster mere 250 kr.

Hvad skal en skydelære bruges til?

En skydelære er et instrument som man bruger når man skal måle nogle lænder ind til kort ting.

Værktøjet og sikkerhed

Man skal være påpasselig med en skydelært da den har de to skrappe kæber.

Sikkerhedsbriller og sikkerheds handsker behøves ikke ved brug af dette skydelære.

Sådan ser værktøjet ud?

Sådan kan jeg beskrive den

En skyde har to kæber en til større ting og en til mindre ting.

Løvendegemål er den store og indvendigemål er den lille som sidder oppe på toppen af skydelære. Den man ser foranden er en dyben måler som tager dyben af din genstand.

De to kæber på skydelære

Figur 3: Eksempler på elevernes multimodale besvarelser: Kend dit værktøj

(Danmarks Evalueringsinstitut 2008) ved vi også, at et samarbejde mellem lærere og læsevejledere nytter, og at det for hovedparten af de lærere, der selv henvender sig til læsevejlederen, fører til en oplevet forbedring af elevernes læsekundskaber. Rapporten peger dog på, at mange lærere ikke henvender sig til læsevejlederen af sig selv, og at det især er dansklærere og lærere med lav anciennitet, der efterspørger vejledning. Det samme viser rapporten *Læsning og læsevejledning på EUD* (Illum, Lützen & Spangenberg, 2017), og der ligger således en opgave i at sikre, at alle lærere opfatter læsevejlederen som et relevant tilbud. Skolerne har derfor en vigtig opgave i at få læsevejledning implementeret og synliggjort, således at der skabes rammer for, at læsevejlederen indgår i forløb med faglærerne, så disse kan se relevansen af samarbejdet. I de ovenfor beskrevne forløb viser det sig hurtigt, at faglærerne sagtens kan se relevansen af samarbejdet, og at der jo faktisk ikke skal så meget til for at komme i gang. Både lærer og læsevejleder er glade for aktionslæring som metode, hvilket betyder, at læsevejlederen kommer helt tæt på faglærerens undervisning. Faglæreren får blod på tanden, og

der skabes en form for sneboldeffekt, idet det ene forløb fører et nyt med sig.

Fra rapporten *Viden der forandrer* (Danmarks Evalueringsinstitut 2008) ved vi også, at et samarbejde mellem lærere og læsevejledere nytter.

Et vigtigt udbytte af forløbet har været at få skabt et fælles fundament og et fælles sprog, og begreber som metakognition, forforståelse, læseformål, læseforståelse, strategier, stilladsering og modelering er blevet en del af det fælles fagsprog mellem læsevejleder og faglærer. Et strategisk fokus og små målrettede indsatser er nok til at komme i gang og få skabt fokus på samarbejdet mellem læsevejledere og faglærere til gavn for elevernes faglige læring.

Referencer

FastholdelsesTaskforce (UVM). <http://www.fahot.dk/FastholdelsesTaskforce>

Gibbons, P. (2016). *Styrk sproget, styrk læringen. Sproglig udvikling og stilladsering i flersprogede klasserum*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Hansen, J. J. (2018) (red.). *Digital skrivedidaktik*. København: Akademisk Forlag.

Hoel, T. L., Dysthe, O., & Hertzberg, F. (2010). *Skrive for at lære: skrivning i høgere uddannelse*. Abstrakt Forlag.

Illum, L., Lützen, P. H., & Spangenberg, J. *Læsning og læsevejledning på EUD* (2017). Nationalt Videncenter for Læsning. Lokaliseret 13.05.18 på: <http://www.videnomlaesning.dk/media/2350/laesning-og-laesevejledning-paa-eud.pdf>

Kress, G. (2010). *Reading Images – The grammar of Visual Design*. New York: Taylor & Francis Ltd.

Læseløft Syds hjemmeside: <https://laeseloeftsyd.wordpress.com/>

Løvland, A. (2010). Multimodalitet og multimodale tekster. *Viden om Læsning* nr. 7.

Mulvad, R. (2009). *Sprog i skole. Læseudviklende undervisning i alle fag*. Kbh.: Alinea.

Nielsen, B. (2013). *Vejledning. Skolens vejledere som ressourcepersoner*. Kbh.: Gyldendal.

Plauborg, H., Andersen, J. V., & Bayer, M. (2007). *Aktionslæring – læring i og af praksis*. Hans Reitzels Forlag.

Smidt, J. (2013). *På sporet af god skriveundervisning – en bog for lærere i alle fag*. Århus: Klim.

Thruelsen, D. K., & Linde, J. (2010). *Undervisning i værkstedssprog – Metal*. Fastholdelseskaravanen.

Noter

- 1 For en nærmere beskrivelse af projektet: <https://laeseloeftsyd.wordpress.com/>
- 2 Læs mere om Undervisningsministeriets indsat Den sproglige dimension her: <http://www.fahot.dk/FastholdelsesTaskforce/Paedagogiske-vaerktoejer/Den-sproglige-dimension>
- 3 <http://www.fahot.dk/FastholdelsesTaskforce/Fastholdelseskaravanen/Paedagogik-og-undervisning/Vaerkstedssprog>
- 4 Eksemplet er inspireret af Thruelsen & Linde, 2010, s. 64.
- 5 Læs rapporten på <http://www.videnomlaesning.dk/media/2350/laesning-og-laesevejledning-paa-eud.pdf>